

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 8. Quid dicendum sit de mandante, consulente, cooperante.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

transgressionem, uti notat *S. Th.* 2. 2. q. 186. ad 9. ad 3. & pluribus explicavi l. 5. à n. 237. Notat etiam *Pignat.* tom. 5. conf. 8. n. 2. contemptum dici negativum, si quis de re aliqua nullam curam habeat, ei tamen nullam iniuriam: è contrà tum esse positivum, si ad aliquem actum injuriæ vel irreverentiæ verbum aut facto ipso: & de hac etiam dixi l. 5. n. 237. Ad incurrendam autem censuram tali modo impositam, requiritur contemptus positivus formalis legis, uti habet communis cum *Roell.* supra.

57. Q. 8. Quid dicendum sit de mandante, consulete cooperante. *Re.* §. 1. Censura, quæ fertur contra facientes vel committentes aliquod delictum, non cadit super mandantes vel consulentes, nisi exprimitur in lege, vel lex alioqui redderetur inutilis, cum enim hæc leges odiosæ sint, extendendæ non sunt, *Sanch. Cõn. Avil. Hurt. Pelliz. Cestrop.* d. 1. p. 7. n. 21. *Pignat.* tom. 9. conf. 11. n. 2. *Krimer* n. 1693. contra *Silv. Rosell. Leandr.* Non obstat, quòd is qui mandat, moraliter faciat delictum, nam quamvis moraliter faciat in ordine ad peccatum, non tamen in ordine ad poenam censuræ, quia in poenalibus benignior interpretatio est sequenda, secundum dicta l. 1. n. 596. & 826.

Obji. Facientem & mandantem par poena comprehendit, *Cap. Nuper, De sent. excomm.* *Re.* Hoc esse quando lex ita statuit: de cætero, sensus legis in hoc esse pares, quòd uterque mereatur poenam, quamvis non semper eandem.

58. §. 2. Si verba sic habeant, *incurreret talem censuram, qui per se vel per alium hoc fecerit, comprehenduntur mandantes & dantes pecuniam*...

fine, ut fiat, consulens tamen non comprehenditur, quamvis tum comprehendatur, si dicatur, quomodocumque quis fuerit causa, si quis fuerit causa &c. in dubio autem, an quis comprehendatur necne, judicandum est non comprehenditur, quia materia est odiosa, ita cum aliis *Dicast. d. 1. num. 229.*

§. 3. Censura tum fertur tantum accessorie 59. in mandantem vel consulentem, si in lege exprimitur etiam mandans vel consulens, attamen ita, ut lex non respiciat præcisè mandatum vel consilium, sed potius ipsam rem seu effectum, v. g. homicidium, quod quia vult impediri, ideo etiam indirectè prohibet mandari vel consuli. E contra tum principaliter fertur etiam in ipsum mandantem vel consulentem, si velit impediri non tantum ipsum effectum, sed etiam directè in se, & ratione sui ipsomet mandatum & consilium.

§. 4. Si censura feratur principaliter in mandantem vel consulentem, incurritur, quamvis mandatum & consilium revocetur, nec sequatur effectus, quia posita jam est actio in se & ratione sui verita sub censura, *Gibal. Krim. n. 1684.*

§. 5. Si censura accessorie tantum feratur in mandantem, & hinc revocatur mandatum, eaque revocatio innotuerit mandatario ante effectum paratum, quamvis postea patretur effectus, mandans non incurrit censuram, quia non est causa moralis effectus secuti, *Diana, Gibal. Krim. n. 1698.* Si autem de mandato doluerit & revocaret, sed revocatio non innotuerit, docent multi cum *Dicast. d. 1. à n. 290. & d. 2. n. 344.* quòd censuram incurrat, etiam si tunc fortè esset in statu gratiæ, quia sufficit commissam esse culpam, cx

Dr.
lii
ix
III

ex vi cuius sequitur talis effectus. Attamen in III. Hurt. & Krim n. 1699. dicunt non incurri, quia non est in actuali contumacia, dum censuram incurere deberet, censura autem non incurritur sine actuali contumacia: sed secundum dicta n. 54. videtur satis esse, quod fuerit contumacia in ipso opere mandati ab ipso facti.

62. §. 6. Si censura accessorie tantum feratur in consulentem, & hic revocavit consilium, loquendo conformiter ad dicta l. 3. p. 2. n. 23. est probabilius, quod tum adhuc incurrat censuram effectu secuto, quando suo consilio talem rationem addidit moventem ad agendum, quod consilio etiam revocato pergebat movere consequentem, hoc enim casu consilium ejus, quantumvis sit revocatum manet moraliter in motivo. Io suggesto, & pergit esse causa moralis effectus secuti: aliud est in mandato, nam ratio agendi hic est purum mandatum, quod quando revocatur, desinit esse, in consilio manet ratio suggesta, quæ est ratio agendi, si tamen ostendatur quod ratio suggesta sit falsa, tum idem est quod dictum est de mandato, & non incurritur censura. Quod si dehortatus fuisset, quantumvis potest, probabile est non incursum censuram probabilius tamen adhuc est oppositum, quod ratio ab ipso suggesta pergit movere, ergo consilium manet causa moralis effectus secuti ita Dicast. d. 1. à n. 293.

63. §. 7. Si Confessarius mandaverit Reo, testimonium suum, quod non tenebatur, manifestare Judici, & ideo puniatur morte, docet Krim. 1706. Confessarium incurere censuram mortalem contra accessorie mandantes homicidium, quod hæc mors per se sequitur ex illo mandato, quod

Confessario erat mortaliter illicitum : Oppositam credo esse probabilius, nam licet fuerit causa injusta mortis, tamen non mandavit eam inferri, ergo in rigore non fuit mandans homicidium, hic autem in odiosis non est facienda extensio.

§. 8. Si mandasti vel consuluisti hoc, quod licet tu non mandasses vel consuluisses, alius tamen mandasset vel consulisset, cadis in censuram latam contra mandantes vel consulentes, quia tu prior fuisti causa effectus illius, ergo tu prior incurris censuram, quam alius incurrisset, *Dicast. n. 298.*

§. 9. Si mandasti vel consuluisti hoc, quod nihilominus sine tuo vel alterius mandato aut consilio erat ponendum ab executore ad hoc determinato, probabile est te non incurrisse censuram, quia effectus jam independenter à te habebat suam causam, *Gibal. Krim. n. 1704.* Si autem promovisti, ut saltem celerius vel promptius fieret, conformiter ad dicta l. 3. p. 2. n. 49. etiam probabile est cum *P. Nav. Mol. Vasq.* te incurrisse, quia verè attigisti positionem effectus, & sic concurrente ad circumstantiam attigisti etiam substantiam: sed etiam probabile est te non incurrisse, quia non videris attigisse substantiam, sed tantum modum, ut celerius & promptius fieret, quod nihilominus ex præsentè dispositione executoris erat ponendum, ita cum aliis *Dicast. n. 300. & Delb. c. 2. dub. 8. f. 13.*

§. 10. Si dubium sit, an effectus, qui est secutus, fuisset secuturus sine meo mandato vel consilio, v. g. an Titius fuisset occisurus, si ego non suassem, multi dicunt, me posse præsumere, quod non incurrerim censuram, quia libertas

Tom. VIII.

Z z

mea

mea est in possessione, sed oppositum est probabilius, quia delicta non præsumuntur, ergo præsumere non debeo, quod Titius ex sua malitia fuisset positurus effectum, ergo ex facto præsumi debet, quod occisio sit secuta ex meo mandato vel consilio, *Sperell. decis. 77. n. 40. Sanch. De Matr. l. 2. d. 41. n. 17. Dicast. n. 302.* Si tamē Titius fuisset capitalis hostis occisi, vel antecederet mortem minatus vel machinatus, rectē præsumeretur occisionem fuisse secuturam sine me, ideoque posse me judicari immunem à censura.

67. Q. 9. Quid notandum sit circa modum, quo feratur censura. R. §. 1. Censuræ ferri possunt sine conditione, v. g. *si non solveris intra mensem, si peccatum commiseris*, Cap. Præterea 40. De appell. Et quando Cap. Romana 5. De sent. excomm. in 6. prohibetur, ne fiat, intelligitur tum non debere, quando non est iusta causa, quæ plerumque erit, ideoque addi debet causa, cur sic feratur, deinde prohibitionem illam esse consuetudinariam contrariā abrogatam putant *Fill. Pelliz. De Reg. tr. 7. c. 1. n. 74. Krim. n. 1752.* An autem talis censura incuratur, si Judex ante impletam conditionem moriatur, aut ille, cui præcipiebatur ante impletam conditionem excedat è territorio Judicis, dicam n. 103. & 104.

68. §. 2. *Silv. Nav. Sayr. Henriq. Ugol. Vasy. Grotius, Krimer n. 1746.* dicunt censuram sub conditione latam non valere, v. g. si dicatur *præcipitur hoc sub pena excommunicationis vel suspensionis*, hæc verba nihil determinatè significant, etiam nihil determinatè efficiunt: è contrariò *Bonac. Fill. alii que cum Pelliz. n. 72.* dicunt quidem soli Papæ licitam, semper tamen verum esse, è quocunque sic feratur, quia est determinata